„O scrisoare pierdută", pe scena din Lodz *

Colaborarea dintre un teatru şi un regizor străin (ca naţionalitate) ridică totdeauna multiple probleme. Cea mai dificilă dintre ele este fireşte cunoaşterea unei limbi comune, dar mai importantă decît toate rămîne totuşi problema găsirii unei limbi scenice comune care să mijlocească înţelegerea, ne referim la înţelesul teatral al cuvîntului, dintre regizor şi actor.

Astăzi afirmaţia: „cîţi regizori — atîtea metode de lucru" este pe deplin verificată. Mai putem adăuga: „cîte piese — atîtea stiluri de muncă". Cu alte cuvinte, într-o operă de artă atît de complexă ca reprezentaţia teatrală, nu poate fi vorba de o modalitate regizorală universală, aplicabilă oricînd şi oriunde. Temperamentul şi structura lăuntrică atît de diferenţiată a actorilor impun regizorului pentru fiecare caz în parte folosirea unor metode de lucru diferite. La rîndul lor, textul literar, stilul autorului, genul lucrării cer din partea directorului de scenă, modalităţi de tratare diferite.

Iată de ce, încordarea, am spune perma-

* Articol scris pentru revista „Teatrul".

Scenă din actul I

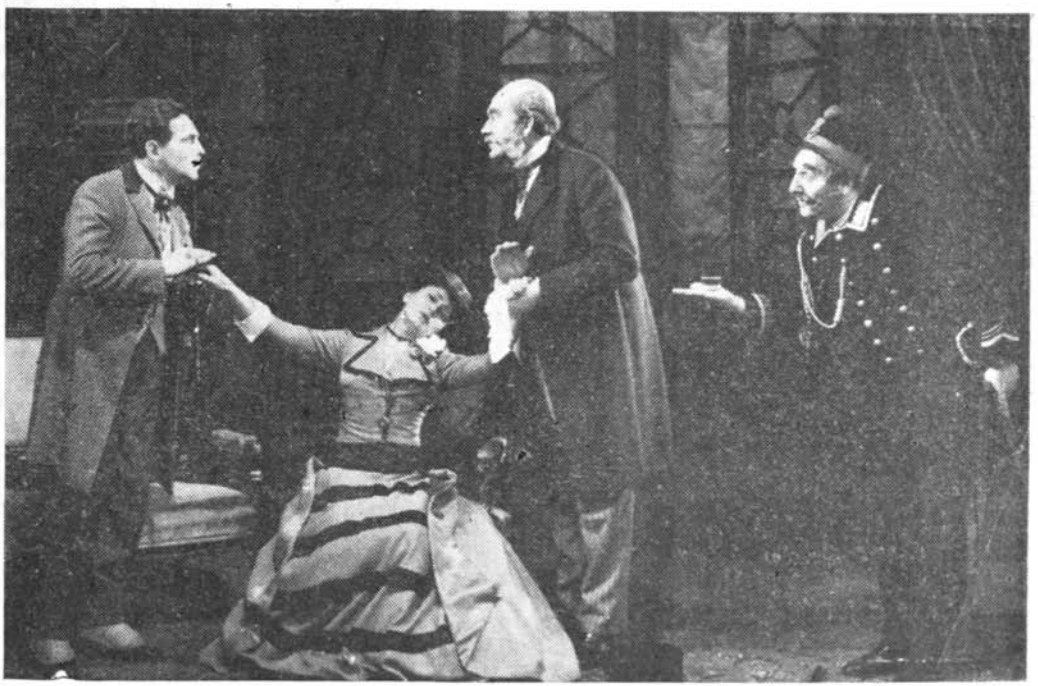

www.cimec.ro

Scenă din actul III

nenta aşteptare şi neliniştea ce caracterizau primele întîlniri dintre regizorul Alexandrescu şi colectivul Teatrului de Stat „Stefan Jaracz" par pe deplin justificate. Ce fel de regizor este Sică Alexandrescu ? Prin intermediul presei cît şi datorită relatărilor orale, înalta valoare artistică a spectacolelor regizate de Sică Alexandrescu era cunoscută actorilor polonezi. Oare colectivul artistic va putea îndeplini cerinţele, regizorului ? Teama şi neliniştea s-au dovedit inutile. De la primele repetiţii s-a vădit nu numai înalta valoare artistică a lui Sică Alexandrescu, cît mai ales faptul că întregul colectiv artistic se va putea adapta uşor la stilul de muncă al regizorului romîn, atît de personal şi atît de diferit de cel al regizorilor cunoscuţi nouă. Actorii au înţeles că metoda de lucru a lui Sică Alexandrescu nu este altceva decît un drum mai scurt spre dobîndirea unor rezultate interesante.

În timpul repetiţiilor, metodele de lucru ale regizorului romîn şi-au dovedit şi mai mult particularitatea. Mă refer anume la acea împărţire a muncii cu actorii — în analiza textului, analiza acţiunilor fizice şi punerea în scenă faţă de care Sică Alexandrescu are o concepţie sinţetică. În timpul repetiţiilor la masă, regizorul familiarizează actorul cu creaţia autorului, cu problematica piesei, creionîndu-i în acelaşi timp linia de dezvoltare a personajului. Totuşi, analiza nu e de fel dispreţuită ; ea se produce pe scenă, odată cu stabilirea mişcării scenice : toate indicaţiile regizorului Alexandrescu, de la prima pînă la ultima repetiţie, urmăresc textul pînă în cele mai subtile semnificaţii. De aceea, fiecare replică, mişcare sau modulaţie a vocii sînt perfect fundamentate şi legate de text. Iar în ansamblul său, spectacolul realizat de Sică Alexandrescu se caracterizează printr-o logică deplină şi consecventă, pînă la cele mai mici detalii. Fiecare scenă trădează această logică şi consecvenţă a punerii în scenă : chiar şi poantele sau mai bine spus „trouvailles"-urile pur regizorale sînt şi ele fundamentate şi corespunzătoare acţiunii scenice. Dacă spre exemplu în actul I, Trahanache apare în scenă foarte bine dispus, aceasta subliniază neliniştea şi furia crescîndă a prefectului. Dacă în actul IV, Dandanache îşi plimbă de cîteva ori privirea de la Zoe la Tipătescu, acest joc mut, departe de a fi un procedeu inutil, subliniază deruta şi prostia personajului.

Trebuie să înţelegem însă, că, montînd la Teatrul din Lodz, *O scrisoare pierdută*, Sică Alexandrescu s-a mărginit pur şi simplu a transplanta mecanic pe scena din Lodz, spectacolul montat pe o scenă romînească ? Înseamnă oare că Sică Alexandrescu n-a creat suficiente posibilităţi actorilor polonezi pentru a-şi manifesta personalitatea şi inventivitatea ?

www.cimec.ro

Piesa lui Caragiale impune un anume ritm, o anume evoluţie a personajelor, un anume stil propriu, în măsură să sublinieze subtil accentele satirice. O individualizare prea marcată a personajelor, în raport cu temperamentul specific interpreţilor, poate periclita armonia întregului spectacol. Ţinînd totuşi seama de particularităţile interpretative ale actorilor, Sică Alexandrescu, păstrîndu-se în limitele stricte ale textului, a admis interpretări diferite de cele clasice. Această receptivitate a regizorului s-a vădit în special în ce priveşte tinerii interpreţi, ale căror creaţii în piesa lui Caragiale diferă de cele realizate pe scena romînească.

Teatrul polonez suferă de multă vreme de o anumită insuficienţă a expresivităţii scenice. În ultimii ani, reprezentaţiile noastre teatrale s-au caracterizat printr-o interpretare monocromă. Prin mijlocirea lui Caragiale, Sică Alexandrescu a reuşit să stimuleze pe actorii noştri, să le diferenţieze modalităţile de expresie şi să valorifice în ei virtuţile comico-explozive ale personajelor. În acelaşi timp, fidel mesajului textului, regizorul n-a pedalat inutil pe farsă şi n-a plătit tribut comicului gratuit.

O scrisoare pierdută s-a jucat acum cîţiva ani pe scena unui teatru varşovian. Spectacolul a întrunit o excelentă distribuţie şi s-a bucurat de aportul unui bun regizor; dar spectacolul vădea o neînţelegere a textului. Piesa se jucase în stilul unei farse plictisitoare la culme. Doar Dandanache, în ciuda tinereţii interpretului, fusese un autentic personaj caragialesc.

Experienţa teatrului varşovian a demonstrat că deşi în literatura noastră dramatică există lucrări apropiate ca stil şi epocă de creaţia lui Caragiale, comedia scriitorului romîn cere o interpretare specifică. Sică Alexandrescu ne-a oferit cheia descifrării specificului romînesc. El ne-a dezvăluit bogăţia materialului de viaţă, bogăţia accentelor satirice pe care le închide în ea creaţia dramaturgului romîn.

Irena BOLTUC-STASZEWSKA
Secretar literar al Teatrului de Stat „Stefan Jaracz"

În cinstea marii sărbători

Teatrele sovietice intensifică pregătirile în vederea sărbătoririi celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. Recent, Consiliul artistic al Teatrului Mic a adresat o chemare către toate teatrele sovietice, în care se spune printre altele: „Oamenii de teatru trebuie să întîmpine măreaţa sărbătoare a poporului sovietic cu mari realizări artistice, care să vădească, cu o putere înnoită, maturitatea artei noastre, orientarea ei cetăţenească, varietatea genurilor ei, adîncimea conţinutului, îndrăzneala şi varietatea formelor. Este de datoria patriotică a fiecărui om de teatru să dedice toate forţele sale, tot talentul, experienţa şi priceperea sa, înfăptuirii acestei sarcini".

În cinstea celei de a 40-a aniversări a Marelui Octombrie, Teatrul Mic va reprezenta, pînă la sfîrşitul acestei stagiuni, două spectacole dedicate temei istorico-revoluţionare, şi anume: *Izvorul etern* de D. Zorin şi *Prima brigadă de cavalerie* de Vs. Vîşnevski; va monta următoarele piese aparţinînd dramaturgiei contemporane: *O singură noapte* de B. Gorbatov, noua comedie a lui A. Korneiciuk, *De ce zimbesc stelele*, precum şi *Omul pus în retragere* de A. Sofronov. Totodată, anul acesta teatrul va începe pregătirea unui spectacol al actorilor tineri cu piesa *Liubov Iarovaia* de K. Treniov.

Socotind drept una dintre sarcinile de onoare cele mai importante ce-i incumbă, reprezentarea pieselor aparţinînd dramaturgilor sovietici, chemarea arată că: „Teatrul Mic va rezerva, în acelaşi timp, un loc important în activitatea sa, reprezentării dramaturgiei clasice ruse şi universale, cît şi lucrărilor aparţinînd dramaturgiei progresiste străine. Astfel, în afară de *Puterea întunericului* de L. Tolstoi, reprezentată pe scena teatrului în cursul acestui an, vor fi montate spectacolele *Satul Stepancikovo* de F. Dostoievski, *Strigoii* de H. Ibsen, *Cuibul de piatră* de H. Vuolioki.

În chemare se precizează că, între 25 octombrie şi 10 noiembrie, teatrul va prezenta cele mai izbutite spectacole ale repertoriului său cu piese ale dramaturgiei clasice şi sovietice, fiecare spectacol fiind precedat de o conferinţă ţinută de unul dintre regizorii şi actorii teatrului, pe tema: activitatea Teatrului Mic în răstimpul celor 40 de ani. Totodată, teatrul va pregăti pentru studiourile de televiziune, scene din spectacolele sale cu piesele: *Liubov Iarovaia, Pe malurile Nevei, Pentru cei de pe mare, În stepele Ucrainei* şi altele.

Pentru popularizarea activităţii Teatrului Mic va fi organizată o expoziţie oglindind realizările teatrului în decursul celor 40 de ani. De asemenea, vor fi tipărite o broşură „Teatrul Mic (1917—1957)", afişe, materiale de agitaţie vizuală.

O chemare similară a fost lansată de colectivul artistic al Teatrului „V. Maiakovski".

„Chemăm pe toţi oamenii de teatru, ca, în cinstea zilelor lui Octombrie, să nu se mărginească numai a crea noi spectacole pe scenele lor, dar să şi iasă pe marile scene în aer liber, pe stadioane, să trans-

www.cimec.ro